

Rond de Schutsboom

Periodieke uitgave van:
Heemkundige kring "De Vyer Heertganhen"

Rond de Schutsboom

Periodiek van :

Heemkundige kring “De Vyer Heertganghen”

Secretariaat: Nieuwe Rielseweg 41-43
5051 PD Goirle
Tel: 013 - 5 34 89 72

Jaargang 21

december 2001

	pagina
Rond de Schutsboom in een nieuw jasje	2
Surfplas – Boschkens – Bakertand	3
Erremoei troef	8
Beroemd, maar in Goirle onbekend	9
De Goolsche Theebus	14
Grenspalen en hun historie	20
Een nieuw vorm van werkverschaffing	24
Uit het museum	28
Toponiemen	31
Kerstwens	35

"Rond de Schutsboom" in nieuw jasje

Als bestuur van de Heemkundige Kring vonden wij het wenselijk het periodiek - qua uitstraling - wat te verfraaien. Natuurlijk gaat het om de inhoud, maar het oog wil ook wat. Vandaar deze vernieuwde "Rond de Schutsboom": beter papier, wat groter, mooie omslag, gewoon wat fraaier van vormgeving. Wij hopen dat u dat ook vindt!

Op het moment dat ik dit schrijf - zittend op de voormalige werkkamer van onze Pa - is het begin november en zijn er al veel bladeren gevallen. Ik luister dan vaak naar "Les feuilles mortes" van Yves Montand. De stemming waarin ik verkeer, bepaalt mijn muziekkeuze. Ik moet de Kerst-cd's maar weer eens te voorschijn halen. Het is stemmige muziek en ik heb mij voorgenomen ze dit jaar allemaal te beluisteren, dus ik moet vroeg beginnen. Dat is vandaag de dag geen punt meer, want bij elk zichzelf respecterend tuincentrum zijn de kerstattributen reeds te bewonderen. Ze pakken enorm uit, bij de een is het nog mooier dan bij de ander. Naast de traditionele tocht langs de mooie Kerststallen is er nu de variant van de route langs de tuincentra. De Kersttijd laat de kassa rinkelen!

Vanachter mijn bureau tuur ik naar buiten, maar ik kan de Bergstraat niet meer zien, alleen nog maar horen. Een groot huis - in de witgrijze Bedauxstijl - onttrekt de Bergstraat aan mijn gezichtsveld. Een braakliggend stukje grond heeft het moeten afleggen tegen de vooruitgang. Volgens de projectontwikkelaars is de grond nu beter benut en het zijn mooie huizen... fraai van vormgeving. Het zijn bijna dezelfde woorden die ik ook gebezigd heb om onze nieuwe periodiek te promoten. Ik kijk nog eens naar omhoog - het is allemaal zo wit en zo grijs - en slik een keer. De Schutsboom vind ik mooi en de huizen - ach ja - zullen wel wennen. Het jaar 2001 zal een memorabel jaar blijven... een nieuwe periodiek, nieuwe burens, ons eerste kleinkind, de aanslag in New York, de bombardementen in Afghanistan. Er zijn ook weer familieleden en kennissen overleden... en over 6 weken is het Kerstmis. Ik kijk er naar uit. Dat doe ik altijd. Hoe het met u is weet ik niet, maar ik heb weer behoefte aan de donkere dagen voor Kerstmis, maar vooral aan de (Kerst)dagen daarna. Yves Montand zingt "Les feuilles mortes" en Bing Crosby droomt over een witte Kerst. Toch hoop ik dat volgend voorjaar de zon weer lekker gaat schijnen en dan vooral voor de nabestaanden van de slachtoffers in New York, maar ook voor de bewoners en mensen van goede wil in Afghanistan. Volgend voorjaar... dan zet onze kleindochter al haar eerste pasjes in deze wondere wereld. Laat het evenwel eerst toch maar Kerstmis worden!

Mag ik u namens het Bestuur van de Heemkundige Kring een zalige, gelukkige en sfeervolle Kerst toewensen en geluk en voorspoed voor het nieuwe jaar 2002. Maar bovenal... gezond blijven.

B.M. Robben, voorzitter
november 2001

Surfplas-Boschkens-Bakertand

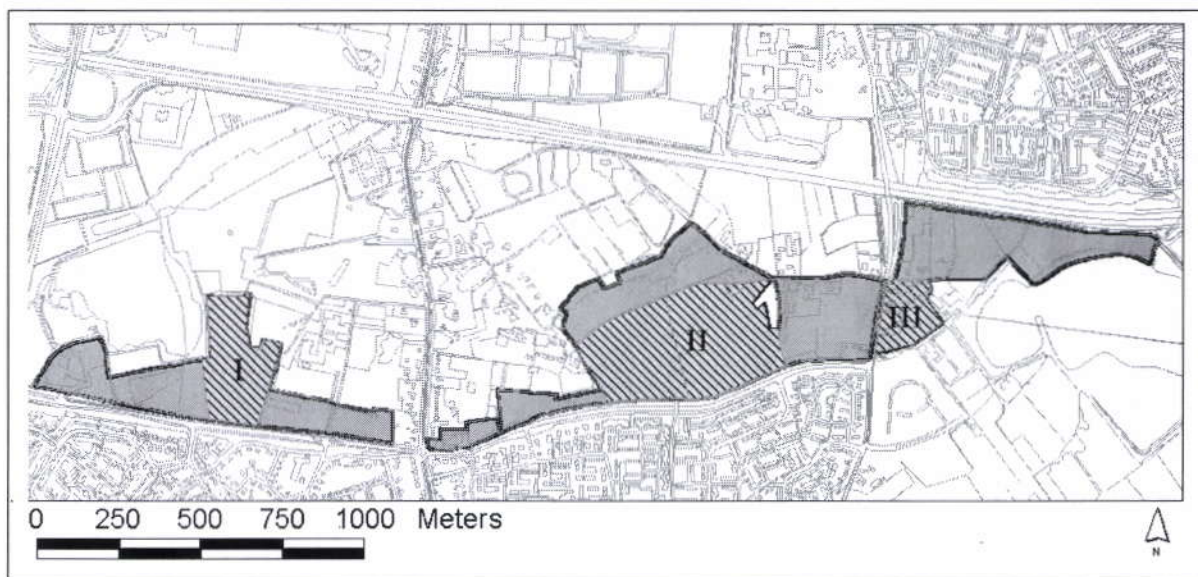
Onder deze titel is in opdracht van de gemeenten Goirle en Tilburg in het najaar van 1999 door ons bureau een Standaard Archeologische Inventarisatie (SAI) uitgevoerd en in 2000-2001 aansluitend een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI) in de vorm van een booronderzoek. Directe aanleiding voor dit onderzoek was de toekomstige herinrichting van een groot deel van het gebied van overwegend agrarisch naar woningbouw en industrie.

Om de archeologische objecten of nederzettingssporen in de bodem van dit gebied op een verantwoorde wijze te registreren, is het van belang er op tijd bij te zijn en de toekomstige bouwwerkzaamheden niet te vertragen.

Dit archeologisch onderzoek bestaat uit een aantal fasen waarvan een SAI (Standaardarcheologische Inventarisatie) de eerste is. Dit is een bureauonderzoek waarbij gegevens van al bekende archeologische vondsten en monumenten in het gebied en in de regio verzameld worden. Deze gegevens zijn belangrijke indicatoren voor het bepalen van de archeologische potentie van het gebied. Andere factoren zijn het historisch grondgebruik en de eventuele aanwezigheid en de dikte van het esdek.

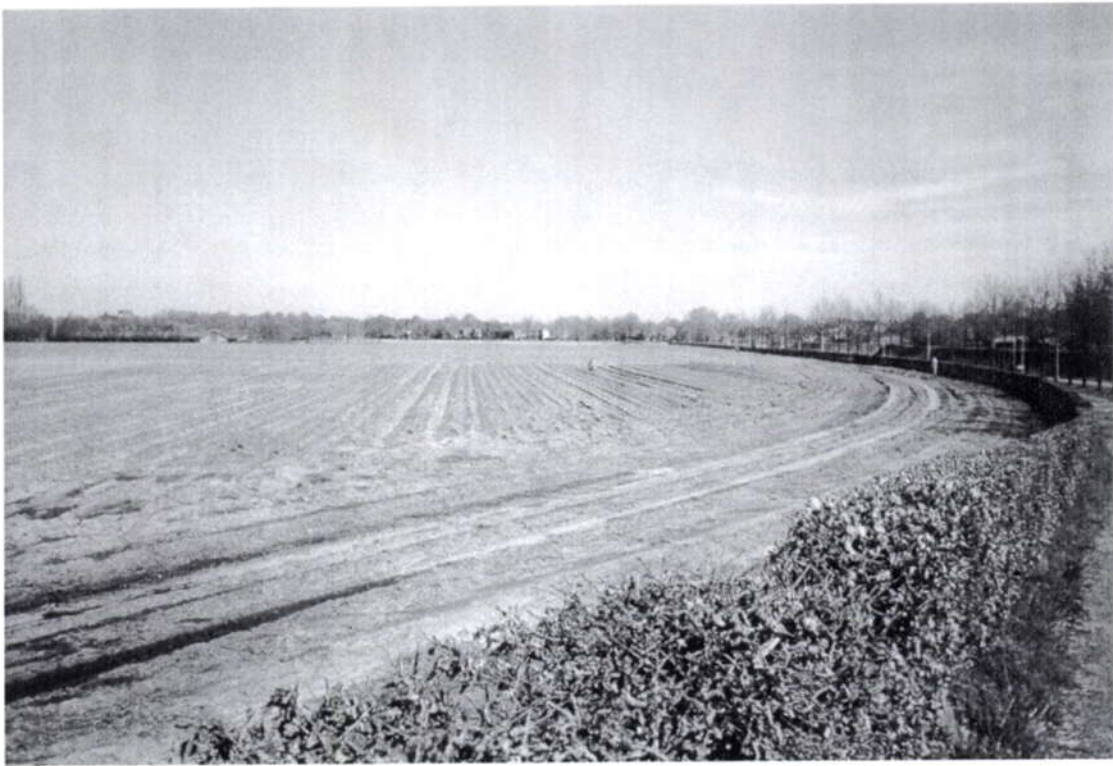
Tijdens deze SAI kwamen enkele gebieden naar voren die extra aandacht verdienen, zogenaamde attentiegebieden (zie genummerde vlakken in figuur 1). Het gaat om; de Bremakker, de Grootte Akkers en de Hoge Wal.

Op basis van de SAI wordt in het zuidelijke deel van het eerder onderzochte gebied momenteel (2001) een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI) uitgevoerd in de vorm van een booronderzoek. Op figuur 1 is het plangebied van dit onderzoek in grijs weergegeven.

Figuur 1: Plangebied

De Bremakker (I) ligt aan de westkant van de Boschkens. In de nabijheid van dit akkercomplex zijn vondsten gedaan uit de Brons- en IJzertijd en ook uit de merovingische tijd (4^e-8^e eeuw N.Chr.). De kans dat 'De Bremakker' nog meer sporen uit die periode bevat is volgens de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek erg groot. Er wordt dan vooral gewezen op de mogelijke aanwezigheid van een grafveld.

Figuur 2 : Het Akkergebied langs de Rillaersebaan.

De Groote Akkers (II) is een akkercomplex ten zuidwesten van het gehucht Bakertand en ten oosten van de Boschkens. Oorspronkelijk was dit gebied een stuk groter, maar het deel ten zuiden van de Rillaerse Baan is inmiddels bebouwd.

Uit losse vondsten en vondstcomplexen in het verleden, is gebleken dat hier al in de Bronstijd (2000-800 V.Chr.) mensen woonden en zeker vanaf de IJzertijd (800-12 V.Chr.) tot en met de Middeleeuwen (450-1500 N.Chr.). Toen de Rillaerse Baan in 1985 werd aangelegd merkte een oplettende kraanmachinist een grondverkleuring op. Een door de AWN uitgevoerd noodonderzoek naar deze sporen bracht acht vroegmiddeleeuwse waterputten aan het licht. Mogelijk maakten die deel uit van een nederzetting waarvan de sporen nog verborgen liggen onder het overgebleven noordelijk deel van het oorspronkelijke akkercomplex.

Het derde attentiegebied is de Hoge Wal (III) ten oosten van de Groote Akkers. In het verleden zijn ten oosten hiervan verschillende urnen aangetroffen, die gedateerd werden als Brons- en IJzertijd. Hoewel hier in de loop der jaren op grote schaal grondverzet heeft plaatsgevonden, bestaat de mogelijkheid dat er nog een grafveld, of delen daarvan, aanwezig is.

De drie attentiegebieden liggen direct ten zuiden van het oorspronkelijke beekdal van het riviertje de Katsbogte. In het verleden bleken beekdaloevers rijke vindplaatsen van archeologisch materiaal.

Voor de jagers en verzamelaars uit het Meso- en Neolithicum (8800-2000 V. Chr.) waren beekdaloevers in dit bosrijke gebied interessante foerageergebieden met voldoende mogelijkheden voor de jacht en het verzamelen van voedsel. Ook voor de landbouwers in de Bronstijd, de IJzertijd en de Romeinse tijd bleken het interessante vestigingsplaatsen. Deze tendens zette eeuwenlang door.

In de Middeleeuwen, met name omstreeks 1100 n.Chr., groeide de Brabantse plattelandsbevolking waardoor de vraag naar voedsel steeg. Stukken loofbos werden ontgonnen voor akkerbouw en beekdalen ingericht als hooiland. Het akkerland werd bemest met plaggen om de schrale onvruchtbare zandgrond geschikt te maken voor het verbouwen van gewas. Door dergelijke bemesting werd de akkerlaag steeds dikker en ontstond een zogenaamd esdek.